

Amasya Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
2(1), 279-304, 2013

<http://dergi.amasya.edu.tr>

Araçsal Sosyal Destek Bakımından İlköğretim Okullarının Durumu ve Velilerin Bu Konudaki Öğrenme Gereksinimleri (Manavgat İlçesi Örneği)**

Mukaddes Örs*

Amasya Üniversitesi, Türkiye

Alındı: 07.03.2013 - Düzeltildi: 27.05.2013 - Kabul Edildi: 31.05.2013

Özet

Bu araştırma, Antalya İli Manavgat İlçesinde araçsal sosyal destek bakımından kamu ilköğretim okullarının durumunu ve velilerin bu konudaki öğrenme gereksinmelerini saptamayı amaçlamaktadır. Tarama modelinde olan bu araştırmanın evreni Manavgat ilçesinde bulunan kamu ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan velilerden oluşmaktadır. Araştırma 2010- 2012 eğitim-öğretim yılında Antalya ili Manavgat ilçesi merkez kamu ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan 384 öğrenci velisi ile gerçekleştirilmiştir. Veriler 10 ilköğretim okulunda öğrencisi bulunan velilerden tabakalı örnekleme yoluyla seçilen veli örnekleminde toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde ve ki kare tekniklerinden yararlanılmıştır. Velilerin neredeyse tamamına yakınının çocuklarına araçsal sosyal destek konusunda olumlu davranışlar içersinde olduğu belirlenmiştir. Ancak azımsanmayacak ölçüde yeterli desteği sağlamayan veli bulunduğu ve bunların araçsal sosyal destek konusunda öğrenme gereksinmesinin olduğu anlaşılmıştır. Velilerin çocuklarıyla birlikte uzun saatler televizyon izlemeleri araçsal sosyal destek bakımından olumsuzdur. Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte haftada 12 saati geçmeyen televizyon izlemeleri önerilmektedir

*Sorumlu Yazar: Tel.: 533 4604649, E-posta: mukaddes.ors@amasya.edu.tr

** Bu makalede yazarın doktora tezi verileri kullanılmıştır.

ISSN: 2146-7811, ©2013

Giriş

Doğumdan ölüme kadar birçok yaşam değişikliğinde, bireye yardım sağlayan tüm kişiler arası ilişkiler, sağlığı korumaya yönelik sosyal destek sistemleridir (Stromborg & Olsen 1997, Hurdle 2001).

Sosyal destek kavramı, Moreno'nun 'Sosyal Atom' kavramı ile benzerlik göstermektedir. Sosyal atom, bir bireyi duygusal, sosyal, kültürel v.b. açıdan bir bütün olarak etkileyen bireyler topluluğu demektir. Her insan doğumdan başlayarak bir sosyal atomla çevrilidir. Bireyin sosyal atomu içinde yer alan kimseler anne babalar, ailenin diğer bireyleri, dede, nine, dayı, hala, amca, teyze diğer akrabalar öğretmenler, arkadaşlar, komşular ve bireyin psikolojik çevresinde veya yaşam alanında önemli rol oynayan diğer bireyler olabilir (Dökmen, 1994).

Sosyal ağ (sosyal atom) tek başına ele alınan bir kavram değildir. Genellikle sosyal ağ kavramı, sosyal destek kavramıyla birlikte değerlendirilir (Annak, 2005). Sosyal ağ sosyal destek sağlar. Kişiler, ağın yapısı sayesinde birbirleriyle iletişim kurar ve ağ üyelerinin davranışlarıyla sosyal destek sağlarlar (Due, Holstein, Lund, Modvig ve Avlund, 1999). Sosyal ağ; kişi ile çevresindeki diğer insanlar arasındaki bağları ve bu insanların birbirleriyle olan ilişkilerini anlatmak için kullanılan bir kavramdır. Sosyal ağ; büyüklük, sosyal ilişkilerin sıklığı, ağ üyelerinin birbirleriyle olan ilişkileri (yoğunluk), üyelerin yaş, cinsiyet, ırk, kültürel özellikler yönünden birbirleriyle olan benzerlikleri, üyeler arasındaki fiziksel uzaklık, ilişkilerin aktif ya da pasif oluşu gibi bazı değişkenleri kapsar. Bu değişkenlerden en çok ağın büyüklüğü ve yoğunluğu üzerinde durulmuştur. Büyük ve yoğunluğu fazla yani üyeleri arasında yakın bağların olduğu sosyal ağların daha güçlü destek sistemlerine sahip olduğu düşünülmüştür (Sorias, 1989).

Sosyal destek kavramının literatüre girmesi ve ruh sağlığıyla ilişkisinin araştırılmaya başlanmasıyla birlikte sosyal destek farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımlar aşağıda açıklanmaktadır:

Cassel (1974), sosyal desteği, bireyin davranışlarını düzeltmeye yönelik olarak çevresindeki önemli kişilerden aldığı dönüt olarak tanımlamıştır. Cobb, sosyal desteği; kişiyi sevildiğine değer ve önem verildiğine ve iletişim ağının bir parçası olduğuna inandıran bir bilgi olarak tanımlamaktadır (Cobb, 1976 Akt: Malecki ve Demaray, 2002). Cobb'un tanımı sosyal desteğin üç unsurunu içermektedir. Bunlar; sevilme hissi, değer ya da saygı görme hissi ve sosyal bir ağa ait olmadır. Sosyal destek, bireylerin sevildiklerine, korunduklarına inandıkları, önemli buldukları bir sosyal gruba ve sisteme bağlı olmaları şeklinde de tanımlanmaktadır (Lepore, Evans ve Schneider, 1991). Sosyal destek, kişinin sosyal ihtiyaçlarını başkalarıyla etkileşimleri yoluyla giderme derecesi olarak da tanımlanmıştır. Temel sosyal ihtiyaçlar bilindiği gibi sevgi, saygı ya da kabul görme, ait olma, kimlik ve güvenliği kapsamaktadır (Ben-David ve Leichtenritt, 1999).

Yukarıdaki açıklamalara bakıldığında sosyal destek farklı biçimlerde tanımlanıyor gibi görülse de bütün yazarların görüş birliğinde olduğu nokta sosyal desteğin kişiler arasındaki davranış ve ilişkilerin bazı türlerini kapsadığıdır. Tüm bu tanımlardan yola çıkarak sosyal desteği zor yaşam koşullarında bireye çevresindeki kişiler tarafından sağlanan duygusal (güven, sevgi ve empati) bilgisel (belli bir alanda sağlanan bilgi ve öneriler) ve araçsal (para ve zaman) yardım şeklinde tanımlamak mümkündür.

Ebeveyn desteği, tüm aile içindeki duygusal atmosferin temel bir ögesidir (Barber ve diğ. 1996). Ebeveyn desteği, çocuğu onaylayarak ve onu kabul ederek iletişim kuran herhangi bir ebeveyn davranışı olarak tanımlanmaktadır (Rollins ve Thomas 1979 Akt: Larsen ve Dehle, 2007). Son çalışmalar ebeveyn desteğinin yapısını incelemiş ve desteğin hem araçsal hem de duygusal boyutları içerdiğini belirten görüşler ileri sürmüşlerdir. Araçsal ebeveyn desteği, ebeveynin sevgisini açık olarak gösteren davranışları içermemekle beraber, çocuğun hissettiği ebeveyn kabulü ve onayına katkıda bulunur. Çocuğun ödevlerine yardım etme ve spor faaliyetlerine katılma gibi ebeveyn yardımı veya desteği tipik olarak araçsal desteği temsil etmektedir (Van Beest ve Baerveldt, 1999).

İlköğretim çağındaki çocuklar üzerinde yapılan araştırmalarda, sosyal desteğin araçsal boyutunun çocuğun

yaşamındaki birçok alanda etkili olduğu, özellikle okul başarısını ve okula uyumunu arttırdığı görülmektedir. Araştırma sonuçları araçsal sosyal desteği yüksek düzeyde hisseden çocukların ve ergenlerin çoğu zaman daha az uyum sorunu yaşadıklarını göstermektedir (Compas ve diğ., 1986; East, Hess ve Lerner, 1987; Hirsch, 1985; Hoffman, Ushpiz ve Levy-Shift, 1988 Akt: Malecki and Demaray, 2002).

Öğrencilerin okul, aile, arkadaş ve toplum arasında ciddi çatışmalar yaşaması, duygusal ihtiyaçlarının engellenmesi, kişisel problemlerinin olması okul başarılarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu nedenle öğrencilerin okul başarılarında anne, baba desteği oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Aile'den algılanan araçsal sosyal destek adolesanın sosyolojik ve psikolojik sorunlarının önlenmesinde, çözümlenmesinde, zor durumlarla başa çıkabilmesinde, ruh sağlığını koruyabilmesinde desteği (Dumont ve Provost, 1999) olduğu kadar akademik başarılarının yükseltilmesinde de güçlü bir kaynak olarak yer almaktadır (Cutrona ve diğ., 1994 Akt: Kahrıman ve Polat, 2003). Mason (2004) tarafından yapılan araştırmada, ailelerinden düşük sosyal destek algılayan ergenlerde madde kullanım oranı yüksek çıkmıştır. Garnefski ve Diekstra (1996) yaptıkları çalışmada, adolesanlar tarafından aileden negatif araçsal sosyal destek algısı hem davranışsal hem de duygusal problemlerle ilişkili bulunmuştur. Nitekim İlköğretim çağındaki çocuklar üzerinde yapılan araştırmalarda, araçsal sosyal desteğin çocuğun yaşamındaki birçok alanda etkili olduğu, özellikle okul başarısını ve okula uyumunu arttırdığı görülmüştür. Ekonomik açıdan dezavantajlı çocuklarda sosyal desteğin, öz saygının gelişmesinde, okul başarısının artmasında ve çeşitli grup aktivitelerine katılımda çok önemli bir rolü bulunduğu belirtilmiştir (Guest ve Biasini 2001). Ailenin değerleri, öğretmenin ve okulun atmosferi ve destekleyici sosyal çevre öğrencinin motivasyonunu ve akademik yeterliliğini belirleyici rol oynamaktadır (Marchand, Poulson ve Rothlisberg 2001 Akt: Karadağ, 2007). 1.-2., 4.-5. ve 8.-9. sınıfa giden üç farklı grup üzerinde yapılan araştırmada, sosyal desteğin akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği bulunmuştur (Levitt ve Guacci, 994).

Ergenlerin araçsal destek biçimlerinden algıladıkları ebeveynin sosyal desteği (Dumont, ve Provost, 1999) onların psikolojik uyumları üzerinde önemli derecede etkilidir

(Demeray ve Malecki, 2002:703). Ebeveynin olumlu desteği ergenlerin yetişkinliğe geçiş aşamasında uygun baş etme stratejilerini kazanmasına, uygun seçimler yapmasına, risk almasına ve kişisel kontrolünün artmasına yardımcı olurken (Steinberg ve diğ., 1991:34; Scabini, Lanz ve Martz, 1999:642), zayıf düzeydeki ebeveyn desteği ergenlerin zorlu yaşam koşullarında alkol, madde kullanımı ve saldırganlık gibi olumsuzluklara daha açık ve yakın olmalarını sağlayabilir (Kraaij ve diğ., 2003:190; Howard ve Medway, 2004:399; Marta, 1997), ayrıca araçsal ebeveyn desteğinin yetersiz olduğu ailelerde ergenlerin, kimlik gelişimi ve arkadaşlık ilişkilerinde problemler yaşadıkları görülmektedir (Marta, 1997). Ebeveyn desteği ile gencin genel yeteneği, iyi olma hali, kimlik gelişimi, akademik başarısı ve öz saygısı ve aile yaşamından aldığı doyum arasında olumlu bir ilişki bulunmaktadır (Sartor ve Youniss, 2002).

Bu bilgiler ışığında Antalya İli Manavgat İlçesinde araçsal sosyal destek bakımından kamu ilköğretim okullarının durumunun ve velilerin bu konudaki öğrenme gereksinmelerinin ne olduğunu incelemek amacıyla bu araştırma yürütülmüştür. Böylece hem okullarda araçsal sosyal destek uygulamalarının gelişimine temel olacak hem de yetişkin eğitimi çalışmalarına ve bu alandaki alanyazına katkıda bulunacağı umulmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Antalya İli Manavgat İlçesindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kamu ilköğretim okullarına devam eden çocuğu bulunan öğrenci velilerinin görüşlerine göre okulların araçsal sosyal destek bakımından mevcut durumunu, velilerin bu konudaki öğrenme gereksinmelerini ortaya koymaya çalışan araştırma, durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışma olup tarama modeli esas alınarak yürütülmüştür.

Araştırmanın Evreni

Bu araştırmanın evreni, Antalya İli Manavgat İlçesi Belediye sınırları içinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kamu ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan velilerden oluşmaktadır.

Araştırmanın evreninde 10 kamu ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu kamu ilköğretim okullarında 13928 öğrenci velisi bulunmaktadır (Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü, 2010).

Araştırmanın Örnekleme

Bu araştırmanın örnekleme, araştırma evreni tanımlandıktan sonra, okulların buldukları mahalleler dikkate alınarak okulların tamamı örnekleme alınmıştır.

Veli örnekleme oluşturulurken “Tabakalı Örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla önce her okulun öğrenci sayısı bakımından toplam içindeki oranı bulunmuş ve her okuldan bu oranda örneklem alınmıştır (Büyüköztürk ve diğ., 2010). Örneklemin okullardaki çeşitli sınıflarda öğrenci velilerini kapsamamasını özen gösterilerek oransız elaman örnekleme yaklaşımı ile örneklem alımı yapılmıştır.

Örnekleme büyüklüğünü belirlemede farklı büyüklükteki evrenler için kuramsal örnekleme büyüklükleri çizelgesinden faydalanılmıştır. Bu çizelgeden, öğrenci velileri için örneklem büyüklüğü belirlenmiştir. Örnekleme büyüklüğü, Çizelgede %95’lik güven düzeyi için ve %5 sapma miktarı için esas alındığında 13928 olan öğrenci velisi alt evrenini 384 kişinin temsil edebileceği görülmektedir (Balcı, 2001). Bu ölçütü dikkate alarak, örnekleme girecek veli sayısı 384 olarak belirlenmiştir. Her okulda, örnekleme girecek veli sayısının belirlenmesi, öğrenci velileri için tüm okullardaki toplam öğrenci veli sayısına oranlanarak belirlenmiştir.

Araştırma örnekleme katılan öğrenci veli sayısı, okullardan öğrenci listeleri alınarak, her okuldan her bir sınıftaki öğrenci sayısının evren içindeki büyüklüğü doğrultusunda öğrenci velisi seçkisiz (yansız) tabakalı örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırma örnekleme katılması planlanan öğrenci veli sayısı 384 iken; anket geri dönüş sayısı 349 (%90,88)’dur. Okullar itibariyle yanıtlayanların dağılımına bakıldığında 35 öğrenci velisinin anketi doldurmadığı görülmüştür ve bu anketler değerlendirmeye alınmamıştır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Bu çalışmada Antalya İli Manavgat ilçesi Belediye sınırları içinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kamu ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan velilerinin ilköğretim

okullarında araçsal sosyal desteğe ilişkin görüşlerinin neler olduğunun belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından bir anket geliştirilmiştir.

“Ebeveyn Araçsal Sosyal Desteği”ne ilişkin sorular araştırmacı tarafından ilgili literatürdeki ebeveyn destek ve ölçekleri (Aksoy, Kahraman ve Kılıç, 2008; Bokhorst, Sumter ve Westenberg, 2010; Keith ve diğ., 1986; Malecki ve Demeray, 2002; Yıldırım, 1997) incelenerek hazırlanmıştır. Hazırlanan ölçek taslağı, uzman kişilerin görüşlerine sunulmuştur. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda bazı maddeler anlaşırılık, açıklık, Türkçe kurallarına uygunluk gibi ilkeler dikkate alınarak yeniden yazılmıştır. Böylece taslak ölçek, ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Ölçek, Evet ve hayır biçiminde ve ankette yer alan sorular için cevaplama seçeneği (sınıflamalı ve dereceleme ölçekleri), (1) Haftanın hemen her günü, (2) Haftada bir veya iki kez, (3) Birkaç haftada bir, (4) Ayda bir veya daha az seçeneklerinden oluşmuştur.

Hazırlanan anket taslağı, kapsam geçerliği için 8 uzman kişinin görüşlerine sunulmuştur. Ölçek taslağı, yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi, eğitim yönetimi ve politikası, araştırma ve ölçme değerlendirme alanlarında uzman olan kişilerin görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca 30 öğrenci velisinin de görüşleri alınmıştır. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda, bazı maddeler anlaşırılık, açıklık, Türkçe kurallarına uygunluk gibi ilkeler dikkate alınarak yeniden yazılmıştır. Böylece taslak ölçek ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Araçsal Sosyal Destek Ebeveyn anket geçerlik çalışmalarının sürdürülmesi ve güvenilirliğin belirlenmesi için ön uygulaması yapılmıştır. Ön uygulama, araştırma yapılacak okulları etkilemeyecek okullarda uygulanmıştır. Kamu ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan velilere 33 anket dağıtılmış ve geri dönen 33 anket değerlendirmeye alınmıştır.

Anket formu kavram geçerliği yönünden tekrar uzman kişiler tarafından değerlendirilmiştir (Jud ve diğ., 1977 Akt: Balcı, 2005). Bu değerlendirme sonucuna göre bazı maddeler çıkarılmış, yeni maddeler eklenmiş ve ifadeler ile ilgili öneriler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak anket formuna son şekli verilmiştir.

Anket taslağı, yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi, eğitim yönetimi ve politikası ve araştırma ve istatistik alanlarında uzman olan kişilerin görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiş ve ayrıca bir grup yönetici ve öğrenci velisinin de görüşleri alınmıştır.

Verilerin karşılıklı görüşme yöntemi (velilerle görüşülüp uygulama hakkında bilgilendirme yapılarak) ile toplanması planlanmıştır. Uygulama için okul müdürlüklerine anket formu örneği ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izinden oluşan formlar bırakılmıştır. Telefonla alınan randevu tarihlerinde öğrenci velileri ile 21.06.2010 ve 6.09. 2010 tarihleri arasında okulda görüşülmüştür. Okula gelemeyen velilerin evlerinde ya da velilerin uygun gördükleri yerlerde görüşme yapılmıştır. Uygulama karşılıklı görüşme yöntemi ile yapılmıştır. İlgili açıklama yapıldıktan sonra öğrenci velilerinin anket formunu doldurmaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veli görüşleri frekans ve yüzdeler kullanılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, araştırma konusuyla ilişkili olduğu düşünülen bazı önemli değişkenler ile bağlantılı olarak ki-kare analizi yapılmıştır. Ki-kare analizi yapılırken beklenen frekansların sıfır olmaması ve gözleneklerin % 20'sinde beşten küçük olmaması kuralları dikkate alınmıştır.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen verilere dayalı olarak bulgulara yer verilmiştir.

Öğrenci Velilerinin Demografik Özellikleri

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrenci ebeveynleri veya akrabalarına yönelik demografik bilgiler

Yaş	n	%
-25	4	1,1
26-30	23	6,6
31-35	54	15,5
36-40	122	35,0
41-45	84	24,0
46+	62	17,8
Toplam	349	100

$\bar{x} = 40.02$		
Veli-Çocuk Akrabalık İlişkisi		
Annesi	180	51,6
Babası	158	45,3
Büyük anne	4	1,1
Büyük baba	2	0,6
Diğer	4	1,1
Cevapsız	1	0,3
Toplam	349	100
Eğitim Durumu		
Okumaz-yazmaz	9	2,6
Okur-yazar	13	3,7
İlkokul	154	44,1
İlköğretim/ Ortaokul	35	10,0
Lise	68	19,5
Yüksek okul	25	7,2
Üniversite	38	10,9
Lisans üstü	7	2,0
Toplam	349	100
Medeni Hal		
Evli	327	93,7
Dul	6	1,7
Bekar	6	1,7
Boşanmış	10	2,9
Toplam	349	100
Çocuk Sayısı		
1	36	10,3
2	174	49,9
3	98	28,1
4	22	6,3
5	7	2,0
6 ve fazlası çocuk	4	1,1
Cevapsız	8	2,3
Toplam	349	100
Çocukların öğrenim seviyesi		
İlköğretim 1.sınıf	70	13,1
İlköğretim 2.sınıf	65	12,2
İlköğretim 3.sınıf	67	12,6
İlköğretim 4.sınıf	59	11,0
İlköğretim 5.sınıf	63	11,8
İlköğretim 6.sınıf	57	10,7
İlköğretim 7.sınıf	67	12,6
İlköğretim 8.sınıf	86	12,6
Toplam	534	100
Ekonomik durum		
Çok iyi	15	4,3

İyi	80	22,9
Orta	174	49,9
Kötü	46	13,2
Çok kötü	33	9,5
Cevapsız	1	0,3
Toplam	349	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırma kapsamına alınan öğrenci ebeveynleri veya akrabalarının %1,1’i 25 ve daha küçük bir yaşa sahip iken, %6,6’sı 26-30, %15,5’i 31-35, %35’i 36-40, %24,0’ü 41-45 ve %17,8’i 46 ve daha büyük bir yaşa sahiptir.

Tablo 1’de de görüldüğü gibi, araştırmaya katılanların %51,6’sı öğrencinin annesi, %45,3’ü babası, %1,1’i büyük annesi, %0,6’sı büyük babası ve %1,1’i de diğer bir akrabası olduğunu belirtmiştir. Bu katılımcıların %2,6’sı okuryazar değil iken, %3,7’si okuryazar, %44,1’i ilköğretim, %10,0’ü ilköğretim/ortaokul, %19,5’i lise, %7,2’si yüksek okul, %10,9’u üniversite ve %2’si lisansüstü eğitim mezunudur.

Araştırmaya katılanların %93,7’si evli iken, %1,7’si dul, %1,7’si bekâr ve %2,9’u boşanmıştır. Ayrıca %10,3’ünün tek çocuğu var iken, %49,9’unun iki, %28,1’inin üç, %6,3’ünün dört, %2,0’sinin beş ve %1,1’inin 6 çocuğu vardır. Bu öğrencilerin %13,1’i ilköğretim 1. sınıf, %12,’si ilköğretim 2. sınıf, %12,6’sı ilköğretim 3. sınıf, %11,0’i ilköğretim 4. sınıf, %11,8’i ilköğretim 5. sınıf, %10,7’si ilköğretim 6. sınıf, %12,6’sı ilköğretim 7. sınıf, %12,6’sı ilköğretim 8. sınıf öğrencisidir.

Araştırmaya katılanlara ekonomik durumları ile ilgili sorulan soruya bireylerin %4,3’ü çok iyi, %22,9’u iyi, %49,9’u orta, %13,2’si kötü ve %9,5’i çok kötü cevabını vermişlerdir.

Velilerin Araçsal Destek Davranışı ve Öğrenme Gereksinmesi

Tablo 2. Velilerin “Çocuğunuzla birlikte evde oyun oynarmısınız?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

	n	%
Evet	278	79,7
Hayır	70	20,0
Cevapsız	1	0,3
TOPLAM	349	100

Görüldüğü üzere, velilerin %79,7'si çocukla oyun oynadığını söylerken, %20'si çocukla oyun oynamadığını söylemektedir.

Tablo 3. Velilerin “Çocuklarınızla birlikte ne kadar sıklıkla oyun oynarsınız?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

	n	%
Haftanın hemen her günü	70	25,2
Haftada bir veya iki kez	141	50,7
Birkaç haftada bir	44	15,8
Ayda bir veya daha az	23	8,3
TOPLAM	278	100

Tablo 3'te görüldüğü üzere, çocukları ile oyun oynadığını söyleyen velilerin %25'i bunu hemen her gün yaptığını, yaklaşık yarısı haftada bir veya iki kez yaptığını bildirmektedir. Bu sosyal destek bakımından olumludur. Çünkü velilerin çocuklarıyla birlikte oynadıkları oyunların çocukların fiziksel ve psikolojik gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ancak, çocukları ile birkaç haftada bir veya daha seyrek sıklıkla oyun oynadığını söyleyen bir grup veli bulunmaktadır. Çocukları ile hiç oyun oynamadığını ya da oldukça seyrek oynadığını bildiren veliler, velilerin yaklaşık %40'ını oluşturmaktadır ki bu dikkate değer bir orandır. Sosyal destek açısından da bu durumun üzerinde önemle durulması gerekir.

Tablo 4. Velilerin “Çocuğunuzla birlikte televizyon izliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

	n	%
Evet	335	96,0
Hayır	12	3,4
Cevapsız	2	0,6
TOPLAM	349	100

Görüldüğü üzere, velilerin %96,0'sı çocukları ile birlikte televizyon izlediğini söylemektedir.

Tablo 5. Velilerin “Çocuğunuzla birlikte ne kadar sıklıkta televizyon izliyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

	n	%
Haftanın hemen her günü	213	63,6
Haftada bir veya iki kez	109	32,5
Birkaç haftada bir	6	1,8
Ayda bir veya daha az	7	2,1
TOPLAM	335	100

Tablo 5’te görüldüğü üzere, Görüldüğü üzere velilerin neredeyse tamamına yakın çocukları ile televizyon izlediğini belirtmektedir. Sosyal destek bakımından velilerin çocukları ile birlikte televizyon izlemeleri olumludur. Ancak, velilerin %63,6’sı çocukları ile birlikte haftanın hemen hergünü televizyon izlediğini belirtmektedir. Velilerin çocukları ile birlikte uzun saatler televizyon izlemeleri sosyal destek bakımından olumsuzdur. Çünkü TV’ye ayrılan zaman ve ebeveyn katılımı öğrenci başarısında direkt ya da dolaylı etkileri olan değişkenlerdir

Tablo 6. Velilerin “Çocuğunuzla birlikte spor ve gezi gibi etkinlikler yapıyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

	n	%
Evet	295	84,5
Hayır	45	12,9
Cevapsız	9	2,6
TOPLAM	349	100

Görüldüğü üzere, velilerin büyük çoğunluğu (%84,5) çocukla birlikte gezi ve spor etkinliği yaptığını söylemektedir. Bu sosyal destek bakımından olumludur, çünkü ebeveynler çocukları ile birlikte spor ve gezi gibi etkinliklerde bulunursa, çocukların ve gençlerin eğitimine ve gelişimine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 7. Velilerin “Çocuğunuzla birlikte spor ve gezi gibi etkinlikleri ne sıklıkta yaparsınız?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

	n	%
Haftanın hemen her günü	27	9,2
Haftada bir veya iki kez	129	43,7
Birkaç haftada bir	69	23,4
Ayda bir veya daha az	70	23,7
TOPLAM	295	100

Görüldüğü üzere, çocukları ile birlikte spor ve gezi gibi etkinliklere katıldığını söyleyen velilerin yalnızca yarıdan biraz fazlası bunu hemen her gün veya haftada bir iki kez yaptığını bildirmektedir. Çocukları ile birlikte birkaç haftada bir ve daha seyrek gezi ve spor gibi etkinlikleri yaptığını söyleyen veliler de, velilerin yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Spor ve gezi gibi etkinlikleri çocuğu ile birlikte hiç yapmadığını bildiren veliler,

velilerin %10'undan fazlasını oluşturmaktadır ki, bu dikkate değer bir orandır. Sosyal destek açısından bu durumun üzerinde de önemle durulması gerekir, çünkü çocuklukta, ebeveynlerden öğrenilen sağlıkla ilgili davranışların çoğu kez yetişkinliğe de aktarıldığına dair bazı kanıtlar vardır.

Tablo 8. Velilerin “Ekonomik durumuna göre çocuğunuza ne kadar sıklıkla harçlık verirsiniz?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Grup	Her gün		Haftada Bir		Birkaç haftada bir		Ayda Bir		χ^2 , (sd) p
	f	%	f	%	f	%	f	%	
Ekonomik durum									25.65, (12), p<.05
Çok iyi	12	7.0	2	1.8	1	2.8	0	0.0	
İyi	39	22.7	27	24.8	9	25.0	5	16.7	
Orta	94	54.7	54	49.5	13	36.1	12	40.0	
Kötü	16	9.3	18	16.5	6	16.7	6	20.0	
Çok kötü	11	6.4	8	7.3	7	19.4	7	23.3	
TOPLAM	172	100.0	109	100.0	36	100.0	30	100.0	

Tablo 8’de görüldüğü üzere, bu soruya hemen hemen her gün diyenlerin %54,7’sinin ekonomik durumunun orta düzey olduğu, %22,’sinin ise iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Haftada bir veya iki kez yanıtını verenlerin ise, %49,5’i orta düzey ekonomik duruma sahiptir. Bir kaç haftada bir yanıtını verenlerin ise %36,1’i orta düzey ekonomik duruma sahiptir. Ayda bir veya daha az yanıtını verenlerin ise %40,0’i orta düzey, %23,3’ü çok kötü düzeyde ekonomik duruma sahiptir. Bu soruya verilen yanıtların ekonomik duruma göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare analizi sonuçlarına göre, ekonomik duruma göre istatistiksel olarak .05 düzeyinde bir farklılık bulunmuştur. Ekonomik durum farklılaştıkça bu soruya verilen yanıtların dağılımının da farklılaştığı belirlenmiştir.

Tablo 9. Velilerin “Okul veli toplantılarına katılıyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Grup	Evet		Hayır		Bazen		χ^2 , (sd), p
	f	%	f	%	f	%	
Ekonomik durum							21.33, (8), p<.01
Çok iyi	12	5.6	2	4.0	1	1.2	
İyi	46	21.3	15	30.0	18	22.2	
Orta	121	56.0	17	34.0	36	44.4	
Kötü	22	10.2	12	24.0	12	14.8	
Çok kötü	15	6.9	4	8.0	14	17.3	
TOPLAM	216	100.0	50	100.0	81	100.0	

Tablo 9 incelendiğinde, bu soruya evet diyenlerin %56,0’sının ekonomik durumunun orta düzey olduğu, % 21,3’ünün ise iyi olduğu görülmektedir. Hayır, yanıtı verenlerin ise, %34,0’ü orta, %30,’u iyi düzeydedir. Bazen yanıtı verenlerin %44,0’ü orta, %22,2’si iyi düzeydedir. Ekonomik durumunu çok iyi olarak belirtenlerin çok büyük bir çoğunluğu bu soruya evet yanıtı vermişlerdir. Bu soruya verilen yanıtların ekonomik duruma göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare analizi sonuçlarına göre, ekonomik duruma göre istatistiksel olarak .01 düzeyinde bir farklılık bulunmuştur. Ekonomik durum farklılaştıkça bu soruya verilen yanıtların dağılımının da farklılaştığı belirlenmiştir.

Tablo 9’da görüldüğü üzere, velilere okul veli toplantılarına katılıyor musunuz sorusu sorulmuştur ve bu soruya hayır ve bazen cevabını 131 kişi vermiştir. Bu durum sosyal destek bakımından olumsuzdur. Çünkü etkili okuldaki öğretimin veli, yönetici, öğretmen vs. tüm ilgililerin koordineli ve etkili çabalarının ortak ürünü olduğu düşünülmektedir. Veli katılımı, öğrencilerin akademik başarısını gerçekleştirebilmek için okuldaki öğrenimi tamamlayıcı ve destekleyici bir faktör olarak düşünülmektedir.

Ancak okul veli toplantılarına katılıp katılmadığını bildirmeyen veliler, velilerin 1/5’inden çoğunu oluşturmaktadır ki, sosyal destek açısından bu durumun üzerinde de önemle durulması gerekir, çünkü ana babaların okul ile geliştirecekleri olumlu bir iletişim ortamının, kendi çocuklarıyla da sağlıklı bir

ilişki kurabilme anlamına geldiği söylenebilir. Bu durum, aile faktörünün, okul başarısında temel değişken olarak dikkate alınmasını gerektirmektedir.

Tablo 10. Velilerin “Okul veli toplantılarına aileden kim gider?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

	n	%
Annesi	227	65.0
Babası	88	25,2
Büyük Anne	15	4,3
Büyük Baba	2	0,6
Diğer	295	100
Cevapsız	4	1,2
Toplam	349	100

Tablo 10’da görüldüğü üzere, velilerin %65’i okul veli toplantılarına annelerin katıldığını belirttikleri görülmektedir. Bu sonuç, annelerin çocukların okul işleri ile babalardan daha çok ilgilendiğini göstermektedir. Öte yandan okul veli toplantılarına hiç katılmadığını veya seyrek katıldığını söyleyen veliler, velilerin yaklaşık %16’sını oluşturmaktadır ki bu dikkate değer bir orandır.

Tablo 11. Velilerin, “Çocuğunuzun öğretmeni ders dışında çocuğın dersle ilgili herhangi bir sorununa zaman ayırıyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Grup	Evet		Hayır		Bilmiyorum		χ^2 , (sd) p
	f	%	f	%	f	%	
Ekonomik durum							12.38, (8), p>.05
Çok iyi	8	4.4	5	5.7	2	2.5	
İyi	40	22.1	25	28.7	15	18.8	
Orta	96	53.0	31	35.6	47	58.8	
Kötü	22	12.2	13	14.9	11	13.8	
Çok kötü	15	8.3	13	14.9	5	6.3	
TOPLAM	181	100.0	87	100.0	80	100.0	

Tablo 11 incelendiğinde, bu soruya evet diyenlerin %53,0’ünün ekonomik durumunun orta düzey olduğu, %22,1’inin ise iyi olduğu görülmektedir. Hayır, yanıtını verenlerin ise, %35,6’sı orta, %28,7’si iyi düzeydedir.

Bilmiyorum yanıtını verenlerin %58,8'i orta, %18,8'i iyi düzeydedir. Bu soruya verilen yanıtların ekonomik duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare analizi sonuçlarına göre, ekonomik duruma göre istatistiksel olarak .05 düzeyinde bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 12. Velilerin, “Çocuğunuzun öğretmeni ders dışında çocuğın dersle ilgili olmayan herhangi bir sorununa zaman ayırıyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

	n	%
Evet	171	49,0
Hayır	77	22,1
Bilmiyorum	101	28,9
TOPLAM	349	100

Tablo 12’de görüldüğü üzere, velilerin %49,0’u öğretmenlerin çocuğın ders dışı sorusuna zaman ayırdığını söylemektedir. Bu sosyal destek bakımından olumludur. Ancak, öğretmenlerin çocuğın ders dışı sorusuna zaman ayırmadığını söyleyen veliler, velilerin yaklaşık %22’si oluşturmaktadır ki, bu dikkate değer bir orandır. Bu da Türkiye’de öğretmenlerin yoğun çalıştığını düşündürebilir. Velilerin yaklaşık %29’u öğretmenin çocuğın ders dışı sorusuna zaman ayırıp ayırmadığını bilmediğini ifade etmektedir.

Tartışma ve Yorum

Velilerin büyük çoğunluğu çocukla oyun oynadığını söylemektedir. Bu sosyal destek bakımından olumludur. Çünkü velilerin çocuklarıyla birlikte oynadıkları oyunların çocukların fiziksel ve psikolojik gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sigmund Freud (1856-1939) tarafından yapılan araştırmada, oyunun, çocukların duygusal gelişimine olumsuz hislerin atılmasını ve nahoş yaşantılardan kaynaklanan hayal kırıklıklarıyla başa çıkmalarını sağlayarak kritik bir katkı sağladığı belirtilmiştir. Ancak, çocukları ile birkaç haftada bir veya daha seyrek sıklıkla oyun oynadığını söyleyen bir grup veli bulunmaktadır. Çocukları ile hiç oyun oynamadığını ya da oldukça seyrek oynadığını bildiren veliler, velilerin yaklaşık beşte birini oluşturmaktadır ki bu dikkate değer bir orandır.

Sosyal destek açısından da bu durumun üzerinde önemle durulması gerekir, çünkü çocukları ile birlikte hiç oyun oynamadığını ya da seyrek oyun oynadığını belirten velilerin, oyunun çocuğun fiziksel, psikolojik gelişimi ve okul başarısı üzerindeki olumlu etkisini bilmedikleri düşünülmektedir.

Velilerin yarısından çoğu çocukları ile birlikte televizyon izlediğini söylemektedir. Sosyal destek bakımından velilerin çocukları ile birlikte televizyon izlemeleri olumludur. Ancak, velilerin çocukları ile birlikte uzun saatler televizyon izlemeleri sosyal destek bakımından olumsuzdur. Çünkü TV'ye ayrılan zaman ve ebeveyn katılımı öğrenci başarısında direkt ya da dolaylı etkileri olan değişkenlerdir. Başarıyı etkilediğinden şüphelenilen başka bir yönlendirilebilir, esnek zamanlı değişken boş zamanlarda televizyon izlemedir (Harnischfeger ve Wiley, 1976). Boş zamanlarda televizyon izleme zamanı ve başarı arasındaki ilişkiyle ilgili 23 araştırmayı kapsayan bir araştırma sentezinde, başarı ve TV zamanı arasında olumsuz ilişki bulunmuştur. Başarı ve TV zamanı arasındaki ilişkinin haftada 10 saate kadar TV izlemeyle görülen az olumlu etkiler ve bundan fazla TV izlemenin artan olumsuz etkileri olabileceğini ileri sürülmektedir (Williams ve diğ., 1982). Diğer araştırmacılar haftada 12 saat TV izlemeyi en makbul izleme süresi olarak ifade etmiş olmalarına rağmen, araştırma başarı üzerinde küçük genel bir olumsuz etkisinin varlığında ısrarcı durmaktadırlar (Walberg, 1984). 1982'de yapılan bir çalışmada, düşük sosyoekonomik durumlu ve az yetenekli çocukların ortalama olarak, daha avantajlı ve daha yetenekli akranlarına kıyasla daha çok TV izlediklerini belirtmişlerdir. Başka bir araştırma, ebeveynleri TV izlemeyle ilgili kurallar koyan çocuklar matematikte ve okumada daha yüksek düzeylerde başarı elde ettiklerini ileri sürmektedir (Ridley-Johnson, Cooper ve Chance, 1982 Akt: Timothy ve diğ., 1986).

Deslandes ve Cloutier (2002) tarafından yapılan çalışmada, Amerikalı ailelerin %71'inin çocukları ile birlikte TV'yi izleyip tartıştıklarını tespit etmiştir (Deslandes ve Cloutier, 2002). Bu durum, hem Amerikalı ebeveynler arasında, hem de Türk ebeveynler arasında çocuklarıyla birlikte televizyon izleme oranının çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Velilerin büyük çoğunluğu çocukla birlikte gezi ve spor etkinliği yaptığını söylemektedir. Bu sosyal destek bakımından

olumludur, çünkü ebeveynler çocukları ile birlikte spor ve gezi gibi etkinliklerde bulunursa, çocukların ve gençlerin eğitimine ve gelişimine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Spor ve gezi gibi etkinliklerin çocukların hem kendilerinin bedenleri hem de başkalarının bedenleri için saygı geliştirmelerine katkı sağladığını, beden ve akılın kaynaşık gelişimine yönelik faydalarının olduğunu, özgüven ve özsaygıyı olumlu bir şekilde güçlendirdiğini ve sosyal ve bilişsel gelişim ile akademik başarıyı güçlendirdiğini düşünülmektedir. Sağlıklı bir yaşam destekleyicisi olduğu kadar; takım çalışması, dürüst davranma, toplum içerisinde kendini gösterebilme, başka insanların başarılarını kabul edebilme ve yarışabilme gibi ruhsal sağlığı geliştirmeyi ve erdem kazandırmayı içeren gezi ve spor etkinlikleri okul sağlığı uygulamalarında önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle çocuk ve gençler sağlıklı yaşam standardı oluşturmak için spor etkinliklerine yönlendirilmeli uygulamada hareket bilincinin ve sevgisinin kazandırılması temel amaç olmalıdır. Anne babasıyla yeterli vakit geçiren çocukların, okul çağında her açıdan daha sağlıklı ve uyumlu olacağı söylenebilir. Ancak çocukları ile birlikte spor ve gezi gibi etkinliklere katıldığını söyleyen velilerin yalnızca yarından biraz fazlası bunu hemen her gün veya haftada bir iki kez yaptığını bildirmektedir. Çocukları ile birlikte birkaç haftada bir ve daha seyrek gezi ve spor gibi etkinlikleri yaptığını söyleyen veliler de, velilerin yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Spor ve gezi gibi etkinlikleri çocuğu ile birlikte hiç yapmadığını bildiren veliler, velilerin %10'undan fazlasını oluşturmaktadır ki, bu dikkate değer bir orandır. Sosyal destek açısından bu durumun üzerinde de önemle durulması gerekir, çünkü çocuklukta, ebeveynlerden öğrenilen sağlıkla ilgili davranışların çoğu kez yetişkinliğe de aktarıldığına dair bazı kanıtlar vardır. Çok sayıda araştırma, eğer ebeveynler çocuklarına spor ve gezi gibi sağlık davranışlarını kazandırmazsa, çocukta anti sosyal ve suçla ilgili davranışların gelişebileceğini göstermektedir (Bailey, 2006).

Velilerin çocuklarına harçlık vermelerinin ekonomik duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare analizi sonuçlarına göre, ekonomik duruma göre istatistiksel olarak .05 düzeyinde bir farklılık bulunmuştur. Gelir düzeyi yüksek olanların daha fazla harçlık vermeleri yönünde bu

soruya verilen yanıtların dağılımının da farklılaştığı belirlenmiştir.

Ayrıca katılımcılara harçlık verme miktarlarını belirtmeleri istenmiştir. Hemen hemen her gün yanıtını veren katılımcılar ortalama 1.94 lira; haftada bir veya iki kez yanıtını verenler ise 5,24 lira; bir kaç haftada bir yanıtını verenler 7,26 lira ve ayda bir veya daha az yanıtını 12,33 lira harçlık verdiklerini belirtmişlerdir. Türkiye’de harçlık konusuyla ilgili yapılan başka araştırmalarda da benzer sonuçlar bulunmuştur. Örneğin, Ateşoğlu tarafından 2011’de yapılan araştırmaya katılan öğrencilerin %6,4’ü harçlık alamadığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %54’ü 1TL, %11,4’ü 2TL, %5’i 3TL, %14,3’ü 5TL ve %8,3’ü 5TL’sından fazla haftalık harçlık almaktadırlar. Kınay’ın (2006), okul kantin uygulamaları hakkında anne baba görüşleriyle ilgili yaptığı araştırmada ailelerin % 82,6’sı ilköğretimdeki çocuklarına harçlık verdiklerini ve %17,4’ü ise harçlık vermediklerini belirtmişlerdir. Uyar (2006), ilköğretim okullarındaki kantinlerin hizmet kalitesi karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri isimli çalışmasında ortalama olarak öğrencilerin %94.86’sının okula harçlık getirdiği, 5,14’ünün harçlık getirmediğini saptamıştır. Kınay (2006) tarafından yapılan araştırmada aileler %23,3’ü çocuklarına günlük 1 YTL verdiklerini, % 14,2’si haftalık 5 YTL verdiklerini söylemişlerdir. Millward Brown (2009) tarafından Türkiye’nin son olarak gerçekleştirdiği Çocuk ve Harçlık Araştırmasına göre her 10 çocuktan 6’sının her gün harçlık aldığı ortaya çıkarken, yine 10 çocuktan 2’si harçlığını haftalık olarak almaktadır. Anne ve babaların verdiği harçlık miktarı ise aileden aileye 1 ila 5 TL arasında değişiklik göstermektedir. Yukarıda bahsedilen araştırmaların sonuçları, ailelerin çocuklarına verdikleri harçlık miktarı bakımından bu araştırmanın sonuçlarına benzer görünmektedir.

Velilerin, okul veli toplantılarına katılmalarının ekonomik duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare analizi sonuçlarına göre, ekonomik duruma göre istatistiksel olarak .01 düzeyinde bir farklılık bulunmuştur. Ekonomik durum farklılaştıkça bu soruya verilen yanıtların dağılımının da farklılaştığı belirlenmiştir.

Velilere okul veli toplantılarına katılıyor musunuz? sorusu sorulmuştur ve bu soruya hayır ve bazen cevabını 131 kişi

vermiştir. Bu durum sosyal destek bakımından olumsuzdur. Çünkü etkili okuldaki öğretimin veli, yönetici, öğretmen vs. tüm ilgililerin koordineli ve etkili çabalarının ortak ürünü olduğu ileri sürülmektedir. Veli katılımı, öğrencilerin akademik başarısını gerçekleştirebilmek için okuldaki öğrenimi tamamlayıcı ve destekleyici bir faktör olarak düşünülmektedir. Fletcher (1997) tarafından yapılan araştırmada ise öğrencilerin okul başarılarının arttırılması ve öğrencilerin daha etkin hale gelebilmeleri için öğrencilerle yetişkinlerin birlikte hareket etmesinin; öğretim, planlama ve okul geliştirme etkinliklerinde işbirliği yapmasının önemine değinilmektedir. Okula yönelik aile katılımının maddi yönü olduğu gibi okulun toplum tarafından benimsenmesi ve eğitim merkezi olarak değerlendirilmesi anlamında toplumsal yönü de bulunmaktadır.

Ancak okul veli toplantılarına katılıp katılmadığını bildirmeyen veliler, velilerin beşte birinden çoğunu oluşturmaktadır ki, sosyal destek açısından bu durumun üzerinde de önemle durulması gerekir, çünkü ana babaların okul ile geliştirecekleri olumlu bir iletişim ortamının, kendi çocuklarıyla da sağlıklı bir ilişki kurabilme anlamına geldiği söylenebilir. Bu durum, aile faktörünün, okul başarısında temel değişken olarak dikkate alınmasını gerektirmektedir. Özabacı (2005) tarafından yapılan araştırmaya göre, öğrencilerin okul başarısızlığının ifade edilmesinde ev ve aile ortamı ilk sırada yer almaktadır.

Velilerin yarıdan çoğunun okul veli toplantılarına annelerin katıldığını belirtmişlerdir. Bu sonuç, annelerin çocukların okul işleri ile babalardan daha çok ilgilendiğini göstermektedir. Benzer araştırmalarda da (Martin ve Vincet 1999; Coldron ve Boulton, 1999) ortaya çıkan çocukların okul işleriyle genellikle annelerin ilgilendiği yönündeki geleneksel ve evrensel düşüncenin var olmasına karşın, bu durumun değişmesi gerekliliği, araştırmaya katılan velilerin büyük çoğunluğu tarafından dile getirilmektedir. Yukarıda bahsedilen araştırmanın sonucunun, bu araştırmanın sonucunu desteklediği görülmektedir. Verilerin toplanması sırasında veliler, velilerin okula yönelik ilgisizliklerinin sebepleri olarak yönetici ve öğretmenlerin olumsuz tavırları ve okulun velilerden para istemesini ifade ettiler.

Sonuçlar ve Öneriler

Velilerin büyük çoğunluğu çocuklarıyla oyun oynamaktadırlar. Çocukları ile birlikte hiç oyun oynamayan ya da seyrek oyun oynayan velilerin oyunun çocuğun fiziksel ve psikolojik gelişimi üzerindeki olumlu etkisi konusunda öğrenmeye ihtiyaçları olduğu anlaşılmaktadır. Okullar, öğrenci velilerine okul başarısını artıran bu konuda ihtiyaç analizi yaparak eğitim düzenlemelidir. Bu düzenlenecek eğitim, katılım ve etki düzeyi açısından velilerin uygun bulacağı bir zamanda verilmelidir.

Velilerin yarıdan çoğunun çocukları ile birlikte televizyon izlediği saptanmıştır. TV izleme süresi haftada en fazla 10-12 saati geçmemelidir.

Velilerin tamamı çocuklarına harçlık vermektedir. Ancak, yaklaşık yarıya yakını bunu her gün, üçte biri de haftada bir veya iki kez yapmaktadır. Gelir durumu ile harçlık verme sıklığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Velilerden yalnızca 94 kişi okul veli toplantılarına katılmaktadır. Velilerin yarısından çoğu bu konudaki soruya cevap vermemiştir. Veli katılımına sebep olan engeller okul idaresi tarafından belirlenip, bu engeller ortadan kaldırılmalıdır.

Okul veli toplantılarına yarıdan çoğuna anne velilerin katıldığı anlaşılmıştır. Bu sonuç, annelerin çocukların okul işleri ile babalardan daha çok ilgilendiğini göstermektedir. Çocukların okul işleriyle genellikle annelerin ilgilendiği yönündeki geleneksel ve evrensel düşüncenin var olmasına karşın, bu durumun değişmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, okul veli toplantılarına ortak paylaşım için anne ve babalar birlikte katılmalıdır.

Kaynaklar

- Aksoy, A.B., Kahraman, Ö.G. ve Kılıç, Ş. (2008). Ergenleri Algıladıkları Ebeveyn İzleme ve Destek Davranışları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 1-14.
- Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü. (2010). Yıllık İstatistikler, Antalya, Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü.
- Annak, B.B. (2005). *Sosyal Destek, Sosyal Ağ, Yaşam Kalitesi ve Yaşam Doyumu: Duygu-Durum ve Anksiyete Bozukluğu Tanısı Alan Kişiler ve Düzenli Hemodiyaliz Tedavisi*

- Gören Hastalar Açısından Bir Karşılaştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Ateşoğlu, İ. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Okul Kantinlerinde Satın Alma Davranışları Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 327-337.
- Bailey, R. (2006). Physical Education and Sport in Schools: A Review of Benefits and Outcomes. *Journal of School Health*, 76(8), 397-401.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. 5. Baskı. Anka: Pegem A yayıncılık.
- Barber, B.K., Olson, J.E., & Shagle S.C (1996). Family cohesion and enmeshment: Different constructs, different effects. *Journal of Marriage and Family*, 58, 433-441.
- Ben-David, A. & Leichtentritt, R. (1999). Ethiopian and İsraili Students Adjustment To College. The Effect of the Family, Social Support and Individual Coping Styles. *Journal of Comparative Family Studies*, 30 (2), 297-313.
- Bokhorst, C.L., Sumter, S.R. & Westenberg, P.M. (2010). Social Support from Parents, Friends, Classmates, and Teachers in Children and Adolescents Aged 9 to 18 Years: Who Is Perceived as Most Supportive? *Social Development*, 19(2), 417-426.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. (5. Baskı) Pegem Akademi, Ankara.
- Cassel, J. (1974). Psychosocial Processes and Stress: Theoretical Formulation. *International Journal of Health Services*, 4(3), 471-482.
- Cobb, S. (1976). Social Support as Moderator of Life Stress. *Psychosomatic Medicine*, 38 (5), 300- 314.
- Compas, E.B., Lesley A.S., Wagner, M.B. & Vannatta, K. (1986). Relationship of Events and Social Support with Psychological Dysfunction Among Adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 15(3), 205-221.
- Deslandes, R., & Cloutier. (2002). Adolescents Perception of Parental Involvement in Schooling. *School Psychology International*, 23(2), 220-232.

- Dökmen, Ü. (1994). Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma, İstanbul: *MEB Yayınları*.
- Due, P., Holstein, B., Lund, R., Modvig, J. & Avlund, K. (1999). Social Relations: Network, Support And Relational Strain. *Social Science and Medicine*, 48, 661–673.
- Felson, R.B. & Zielenski, M.A. (1989). Children's self esteem and parental support. *Journal of Marriage and the Family*, 51, 727-735.
- Henry, C., Robinson, L.C., Neal, R.A. & Huey, E. (2006). Adolescent Perceptions of Overall Family System Functioning and Parental Behaviors. *Journal of Child Family Study*, 12, 319-329.
- Hurdle, D.E. (2001). Social support: A critical factor in womens' health and health promotion. *Health and Social Work*, 1.
- Keith, T.Z. (1986). *Homework*. West LaFayette, IN: *Kappa Delta Pi*. Larsen, D & Crystal Dehle. (2007). Rural adolescent aggression and parental emotional support. *Adolescence*, 42, 165,25-50.
- Lepare, S.İ., Evans, G.W. & Schneider, M.K. (1991). Dynamic Role of Social Support in the Link Between Chronic Stres and Psychological Distress. *Journal of Personality and Social Psychology*. 61, 899-909.
- Malecki, C.K. & Demaray, M.K. (2002). Measuring Perceived Social Support: Development of the Child and Adolescent Social Support Scale (casss). *Psychology in the Schools*, 39(1), 1-18.
- Mason, W.A. (2004). General and Specific Predictors of Behavioral and Emotional Problems Among Adolescents. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 12(1), 49-61.
- Millward, B. (2009). Çocuk ve Harçlık Araştırması. Web: <http://egitisim-blog.com/finans-egitimi-kriz-cocuklarinharcliklarini-da-vurdu/> erişim tarihi: 13 Ekim 2009
- Sartor, C.E. & Youniss, J. (2002). The relation between positive parental involvement and identity achievement during adolescence. *Adolescence*, 37, 221-234.

- Sorias, O. (1989). Sosyal Desteğin Değerlendirilmesi II: Toplumdan Seçilmiş Bir Örneklemde, Sosyal Ağın Yapısal Özellikleri ile Algılanan Destek. *Psikoloji Seminer Dergisi*, 6-7, 27-40.
- Stromborg M.F. & Olsen, S.J. (1997). Instruments for Clinical Health Care Research. 2nd, USA.
- Timothy Z.K., Thomas, M.R., Paul G.F., Sheila M.P. & Linda W.A. (1986). Parental Involvement, Homework, and TV Time: Direct and Indirect Effects on High School Achievement. *Journal of Educational Psychology*. 78(5), 373-380.
- Uyar, M.F. (2006). *Ankara'nın Çankaya İlçesindeki İlköğretim Okullarındaki Kantinlerin Hizmet Kalitesi Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Williams, P.A., Haertel, E.H., Haertel, G.D. & Walberg, H.J. (1982). The impact of leisure-time television on school learning: A research synthesis. *American Educational Research Journal*, 19, 19 -50.
- Van Beest, M.V. & Baerveldt, C. (1999). The relationship between adolescents' social support from parents and peers. *Adolescence*, 34(133), 193-201.
- Young, M.H., Miller., B.C., Norton., M.C, & Hill, E.J. (1995). The effect of parental supportive behaviors on life satisfaction of adolescent offspring. *Journal of Marriage and the Family*, 57, 813-822.

Condition of Elementary Schools in Terms of Instrumental Social Support Care and Learning Needs of Parents (Province Case of Manavgat)*

Mukaddes Örs†

Amasya Üniversitesi, Türkiye

Received: 07.03.2013 - Revised: 27.05.2013 - Accepted: 31.05.2013

Summary

Purpose of the Study: This research aims to find out the condition of public elementary schools in Manavgat, Antalya in terms of instrumental social support care and the learning needs of parents about this issue.

Method(s): Method(s): The universe of this research that is in screen model comprises public elementary schools in Manavgat. Data was collected from 10 primary schools parent sample selected through stratified sampling. In data analysis, frequency, percentage and chi square techniques were used

Findings and Discussions: It is identified that almost all of the parents have has positive support for informing their children. However, it is understood that the number of parents that do not give enough intrumental social support to their children and the parents that do not give any support to their children require learning needs about social support.

Conclusions and Recommendations: Most of the parents play games with their children. It has been understood that parents who do not play or rarely play games with their children need to learn about the positive effects on physical and psychological development of the child caused by game. It has been determined that more than half of the parents watch television with their children. It can be suggested that the period of watching television does not exceed at most 10-12 hours a week. All of the parents give pocket-money to their children. Nevertheless, almost half of them do that every day and one

†Corresponding Author: Phone: +90 533 4604649, E-mail: mukaddes.ors@amasya.edu.tr

*The data of this study has been taken from authors' PhD Dissertation.

ISSN: 2146-7811, ©2013

third of them do that once or twice a week. It has been found that there is a significant difference between income state and frequency of pocket-money. Only 94 of the parents attend the parents' meeting at school. More than half of the parents have not replied the question about this topic. The obstacles which caused parent participation shall be determined by the school administration and these obstacles should be eliminated. More than half of the parents have stated that mothers attend the parents' meeting. This result shows that mothers are more interested in children's school work than fathers. A great majority of parents remark that they play game with their children. This is positive in terms of instrumental social support. Because, it is thought that parents' playing games with their children contributes to the physical and psychological development of the children. However, parents' watching television for long hours with their child is negative in terms of social support. Because, allocated time to television and parents involvement which have direct or indirect effects are variables in student achievement. Other guidable and flexible time variable that suspected with the effect on achievement is watching television. A great majority of parents remark that they take tours and do sport activities with their children. This is positive in terms of social support. Because, if parents do activities such as sports and tours with their children, it is thought that these activities will provide significant contribution to children's and young's education and development. According to the results of chi-square analysis conducted in order to identify the effect of the economic situation based on parents giving pocket-money to their children, it has been discovered that according to economic situation, there is a difference at the level of 05. As the economic situation changes, it has been determined that the distribution of the replies given to this question also changes. According to the results of chi-square analysis conducted in order to identify the effect of the economic situation based on parents' participation in parent meetings in school, it has been discovered that according to economic situation, there is a difference at the level of 01. As the economic situation changes, it has been determined that the distribution of the replies given to this question also changes

Keywords: Instrumental Social Support, Sudent Achievement, Student Health, Parental Support, Adult Education